

Wat te doen in de zoektocht in de tweede helft van onze loopbaan en na je pensioen? Hoe weet je of je klaar bent voor iets anders? Klaske Veth schreef er een boek over: *Werken met de WOW - Gids voor plezier en voldoening in de tweede helft van je loopbaan.*

INKI DE JONGE

Vraag aan de lezer. Lezer. Waarom leest u dit stuk? Waarom sloeg u aan op de woorden hierboven?

Een antwoord: Waarschijnlijk omdat u zelf de tweede helft van uw loopbaan in bent gegleden of binnenkort met pensioen gaat. Of u denkt: ik doe dit werk nu al zo lang, ik wil wel eens wat anders.

Klaske Veth, lector Leiderschap & Duurzaam Werken aan de Hanzeschool en de AOG School of Management, schreef een boek over de queeste naar dat wat zij de tweede en derde fase van het leven noemt: de tijd waarin we iets willen veranderen in ons werkende leven, maar we weten nog niet wat. *Werken met de WOW*, zo heet het boek dat deze week het levenslicht ziet.

Wow. Dat staat voor *Wellbeing at Work*. Voor werkgeluk, dus. Dat geluk is niet oneindig, sterker, zegt Veth, je mag ook best een tijd ongelukkig zijn in je werk, het omarmen van slechte tijden hoort bij het leven.

„Iedereen kent wel momenten van mindere bevoegenheid. Maar als dat langer duurt, dreigt het gevaar dat je een zuurpruim of een brombeer wordt. Dat je denkt: 'vroeger was alles beter.' Dat je denkt: 'Ja die jonge mensen willen alleen maar parttime werken om veel te kunnen reizen.' *Face it*: dat wilden wij óók.”

Die momenten luiden, zoals ze het omschrijft, de 'tweede fase' in. Als ze lezingen geeft, willen mensen altijd weten: op welke leeftijd begint dat nou, die tweede fase?

Ze vraagt tijdens haar lezingen wel eens: wie van jullie is oud? Dan gaan er heel voorzichtig een paar vingers omhoog uit het publiek. Want oud is fout. Toch? Niemand wil oud zijn, we blijven gewoon allemaal lekker gekke mensen met een fascinatie voor jofele motoren en wild breiwerk. Leeftijdsloos willen we zijn! Niet oud, hoogstens oud(er). Maar er bestaat nou eenmaal iets als kalenderleeftijd en er bestaat nou eenmaal zoets als bezinning die met de jaren komt.

„In de eerste levensfase is onze tijd vloeibaar. We hebben een sociale agenda, richten ons op onze carrière, een huis, een gezin. Maar in de loop der jaren gebeuren er dingen waardoor we minder kunnen rekenen op deze ongebreidelde energie. Een ziekte, een

Ruim baan voor de 'bridge-workers'

Klaske Veth schreef het boek *Werken met de WOW*. 'Leef het leven crescendo.' FOTO: CORNÉ SPARIDAENS

'Je zou kunnen zeggen: in de eerste levensfase leven we in de breedte, in de tweede levensfase meer in de diepte'

scheiding, een overlijden, met de kinderen gaat het wellicht wat minder. Life events, zoals dat heet. En wanneer deze tweede levensfase begint, is echt aan jou. In zijn algemeenheid kun je zeggen dat de tweede fase begint ergens tussen je 35ste en je 90ste.”

Ze raadt aan om, als je dat moment voelt naderen, eens te rade te gaan bij vrienden, familie, collega's, mensen die je goed kennen, en hen om een eerlijke analyse te vragen. Wordt het tijd voor veran-

dering? Zo ja, dan wordt het tijd voor fase twee.

Ze heeft uitvoerig literatuuronderzoek gedaan voor *Werken met de WOW*. Een van de boeken die raadpleegde was 'de ziel kent geen leeftijd', waarin Thomas Moore een optimistische weg naar ouderdom bewandelt. Maar de ziel mag dan leeftijdsloos zijn, het lichaam natuurlijk niet, en toch is een optimistische houding van cruciaal belang, zo stelt Veth in *Werken met de WOW*.

„Je zou kunnen zeggen: in de eerste levensfase leven we in de breedte, in de tweede levensfase meer in de diepte. Dan gaat het over betekenisgeving. Dan heb je gedachten als: als ik nou eens toesta dat die eerste helft voorbij is, wat ga ik dan doen in de tweede fase? Wie was ik ook alweer als kind? Dat proces heet individuatie. En het betekent: jezelf worden. Je leert jezelf kennen met alle butsen en schrammen en krassen op de ziel die je hebt opgelopen.”

En dan, op een moment dat doorgaans aan een leeftijdsgetal gekoppeld is, daagt de derde levensfase. Het pensioen. Ah, de camper, ah de reizen, ah de ruimte om ein-de-lijk uit te slapen.

Maar uit onderzoek blijkt dat veel mensen na hun pensioen hun werk al na een half jaar beginnen te missen. Want het gaf wellicht status, contacten, uitdagingen, en dat wat Veth 'purpose' noemt; een reden om uit bed te komen 's morgens.

In dat licht is het ook geen wonder dat er steeds meer mensen actief blijven na hun pensioen. 'Bridge workers' heten ze en ze mogen zich verheugen in een toenemend aantal. Waren er in 2003 nog zo'n 75.000, nu zijn het er meer dan 250.000. En het worden er steeds meer. Ruim baan dus voor de *Bridge Worker*.

Veth: „*Bridge workers* werken vaak niet meer fulltime, kiezen of een nieuwe functie of zetten hun oude werk voort. Vaker zijn het getrouwde mannen of single vrouwen. Getrouwde vrouwen nemen vaker de mantelzorg op zich. Dat is trouwens wel iets waarvan ik denk: is dat een keuze die uit de tweede levensfase is voortgevloeid of voelen ze zich daartoe verplicht?” Veel *bridge workers* beginnen een eigen bedrijf. „Als pensio-nado heb je drie keer meer kans om ZZP'er te worden dan voor je pensioen. Je hebt dan economische vrijheid. En dan komen soms heel veel ideeën samen. Geld verdienen is vaak niet de eerste vereiste. Wel: sociale contacten. Mensen willen plezier. Mensen willen verbinding. Mensen willen iets doen dat ertoe doet.” Werken met de WOW is geen 'how to'-boek. Het bevat geen lijstjes die je af kunt vinken in de zoektocht naar een zinvolle oude(re) dag. Daarvoor is die zoektocht te persoonlijk.

Wat wel werkt, zegt Veth, is het soort Peter Pan-gevoel van 'alles is mogelijk' en 'het beste moet nog komen.' Groot denken, niet klein. Het leven in crescendo leven, niet pizzicato. „Wat durfde ik nooit en wil ik toch proberen? En probeer het dan. Faal misschien, maar probeer. Hoe anders leef je dan dat je denkt: de geraniums zijn nog de enige die op mij wachten? Alle mensen die succesvol zijn hebben ooit gefaald. Falen is het nieuwe succes.”

Werken met de WOW ligt vanaf donderdag 6 juni in de (online) boekwinkel.